सागाः॥ अपिदीनासत्सागा न्याययुते नैव नतर्म नासत्यागाः॥४७॥ यद्दिव्या
भावं न्यस्य स्थितास्मिन्न ठ एव नरविभावन्यस्य॥ दैवस्य भावन्यस्य द्वि
पस्य वपुषो मनेद्धि भावन्यस्य॥४८॥ कृतभा वासावा [illegible]ताभिति भुवं
मैक्षत सुरान्सुवासा वनिता॥ स्वपतिं वासा वनिता चित्तेधा मिं कुजने ध्ववा
सा वनिता॥४९॥ स्वचरितं सादेवाल्या कुठयाद्दृष्ट्या घ्रिंतापि र[illegible]देवाल्या॥ वपु
षि सस्सादेवाल्याद् दवतनलमुपस्थितं रसादेवाल्या॥५०॥ र[illegible]संसोमान द२
नया रुद्धसमोयस्य [illegible]रसोमाननया॥ प्रवृत्तः सोमाननयाब भौनव[illegible]विगु
णनसोमाननया॥५१॥ मदद्दंभावरमस्य नद्दागावामनोगुरुप्रभावरमस्य॥ सुर

Acc. No. ~~299~~ M.1766
Title - नलोदय
Author - रविदास
Date - ?
Sub - काव्य
folio - 21 avalible (1 to 5 are missing)
Xerox - 42.

KKSU LIBRARY
RAMTEK
441 106
M-1766
Dist. Nagpur

Checked 2012

CC-0. In Public Domain.Kavikulguru Kalidas Sanskrit University Ramtek Collection

नलोदय

॥८॥

त्रय भावरमस्य प्रादिश्य जगुर्गतप्रभावरमस्य ॥ ५२ ॥ गुरुमति मापर
मायास्ते भीनकलच्वषवसातिमापरमायाः ॥ प्रियया मापरमयाः स्वपु
रमगुर्यत्र तक्षमा परमायाः ॥ ५३ ॥ राशिनास्मम हासमहा नरेन्द्रनतास
महा समहास्तमुदं ॥ अपि भासुरयासुरया व्यहरद्य नने सुरया सुरया
गमपि ॥ ५४ ॥ इति श्री नलोदये कवि श्रीरविदासकृतौ नल दमयंतीस्वयंव
रनामा प्रथमोल्लासः समाप्तः ॥ १ ॥ श्रीरस्तु ॥ अथ रनरेकांतेन प्रापि
नलेनात्र मंदिरे कांतेन ॥ तांपुना रेकांतेन नप्राप्तनतारिपुमदान्तिरेकांतेन ॥ १ ॥

॥८॥

॥७॥

स्मचिता यायया विसुरुपलिके॥६॥रतौ बभुर्निशा ह्यया वि[illegible] विभा
विभा विभाः॥कलश्रेतेषु सम्पतेरदारदारदारदाः॥७॥विरलोच्च[illegible]लाशस्य
प्रचुरंपुष्पं बभूव चपलोरस शस्य॥समरानी चपलाशस्य प्रा[illegible]याध्वगपिशि
तचारु चपलाशस्य॥८॥इतललना शोकालि प्रदेन मे[illegible]नात्मम हवि
नाशोकालि॥कामेना शोकालि स्वनतुं हूतिभिः स[illegible]स्थ नाशोका
लि॥९॥सहकारवने समये सहकार हणस्य केनु सस्मारपदं॥सह
कारमुपरिकंतैः सहकारसल्लिपुरः सकुल वर्णमपि॥१०॥श्री

॥७॥

CC-0. In Public Domain.Kavikulguru Kalidas Sanskrit University Ramtek Collection

नुन्नमनामधुनानाश्रयति मतिं कोविनोगनामधुनाना ॥ इतिलळनाम
धुनानाभ्न विधमधयालिळतदर्थनामधुनाना ॥१॥ स्मरस्य युद्धरंग
नारसारसारसारसा ॥ जिनावियोगिनः समुन्नतेन [illegible] ननेननते ॥१२॥
अधिगतकामधुरागादगमत्स्मरपटलिकामधुरागात् ॥ पीलो
लकामधुरागादतमस्तननतः श्रियोधिकामधुरागात् ॥१३॥ श्रीरापि
कलापेन प्रवृद्धमाम्रावलीषु पिकलापेन ॥ नकु पिक[illegible]पेन प्रनर्त्त
नमकारि नागपिकलापेन ॥१४॥ पिकोऽपिकोऽपिकोऽपिकोवियोगिनी

CC-0. In Public Domain.Kavikulguru Kalidas Sanskrit University Ramtek Collection

इति गालिकर्कै लिकयात कंचति कलिकया लिकया कथिता ॥ दयिते समया समया

दपराध हरस्समया समया चतया ॥ २८ ॥ विशेषकं ॥ अतिरुचिमानस्तबकः स्तस्त

टोयं विचीयमानस्तबकः ॥ इह खलु मानस्तबकः प्रिया मि[illegible]गिरोनयस्समान

स्तबकः ॥ २९ ॥ अरुणतरपरागस्य प्रसवं प्रेक्षिष्ट न पुनरा[illegible]रागस्य ॥ हासि

ते रपरागस्य स्वस्तिष्ठं स्यपिलवेप्सु रपरागस्य ॥ ३० ॥ अवेक्ष्य प[illegible] वाळया नगा

न्निश्रनालवाळया ॥ लतानयेव बालया बभे न्ययाव बालया ॥ ३१ ॥ ब्रतती

नामाळीनां मध्ये न्यो व्यचिनुतां गनामालीनां ॥ अध्येनामालीन[illegible] स्मितास्र

जानन्मदाध्यरुनामालीनो ॥ ३२ ॥ कमितुः कलुरीक्षितसुखार्थनपाागपरा

CC-0. In Public Domain.Kavikulguru Kalidas Sanskrit University Ramtek Collection

नलोदय ॥१०॥

काव्यसूत्र

गपरागपरागपरा॥ स्थितिमापहतः स तथैव पुमाननया नाननया ननयान
नया॥३३॥ स्वमनेन समायतया व्यधिता गः स्वेवक श्च न समा[illegible]तया॥ रु
जुमान् समायतया तस्मै ना क्रोधिजीवनसमायतया॥३४॥ अपमदने
ना नाविस्मदयदोन्यो मानिनीजनेना नाविः॥ अतिसु[illegible]नेना नाविस्त्व
स्वच्छं नतपदयुगवनमनेना नाविः॥३५॥ जनादसोः समानतः पदा
हतिं समानतः॥ परादधौ समानतस्य मूर्ध्नि भास्समानतः॥३६॥ ॥१०॥
तनुधूपोत्तमालयातया भुवे तमालया॥ अहारि शीतमालया निला

CC-0. In Public Domain.Kavikulguru Kalidas Sanskrit University Ramtek Collection

वधूतमालया॥३७॥ अतलसदारामाभिः प्राप्यजनोऽविहृतिमुदा

रामाभिः॥ आरादारामाभिस्फुरितसरोजं सरस्तदारामाभिः॥३८॥

क्रमपः सरसीमायासंधामगुणामतप्रसरसीमाय॥ द्रुतमितिस

रसीमायायत्कोपैम्यानलश्च सरसीमायात्॥३९॥ गत पंकाः सारस्य

श्रियायत्न हेर्मनोऽधिकाः सारस्य॥ अपिकोकाः सारस्या॥ लाकुरर्यश्च

हंसिकाः सारस्य॥४०॥ काक्षतिरस्तिमिताभिः स्फुटमद्रि दिनवि

हृतिरस्तिमिताभिः॥ अनतितरस्तिमिताभिः कमेसयदता रति

CC-0. In Public Domain.Kavikulguru Kalidas Sanskrit University Ramtek Collection

किरस्तिमिताक्षिः ॥४१॥ अलिभिर्लसरागतः सरोरुहसरागतः ॥ मरंदमु
दुपरागतस्तदीयमापरागतः ॥४२॥ अथ कामानलिनीनां ह[illegible]नां संपे
मनोरमानलिनीनां ॥ विधुततमानलिनीनां पंक्तिर्वितता[illegible] संभ्रमान
लिनीनां ॥४३॥ सरःश्रियो नरंगतः सरोजनत्तरंगतः ॥ [illegible]स्यंमहत्तरं
गतः स्तनुर्जनस्तरंगतः ॥४४॥ अथ नीरासारस[illegible]ः फेनपरीता
घर्थां बरासारसतः ॥ अतिमुखरासारसमतस्तीर[illegible]मता स्त्रीताति
श्रिरासारसतः ॥४५॥ सचोदयावलीनतः समुत्सुकावलीनतः ॥ नयन्य
यावलीनतः पंकजनोवलीनतः ॥४६॥ श्री रामचंद्र प्रसन्न ॥ छ ॥

॥१२॥

CC-0. In Public Domain.Kavikulguru Kalidas Sanskrit University Ramtek Collection

दुपनंकालंकालंकालेकालेवियोगिनीराज्ञिनंतं॥ अध्वगकालंका
लंकालंकालंसामीक्षितुंप्रोघंतं॥५२॥ क्षरत्तुषारसीकर लतोज्जु
ज्जंभिरेकराः॥ जगत्सुशार्वरीकराः प्रबुद्धकैरवाकराः॥५३॥
वध्रूस्तदानुनिन्यिरेनयेनयेनयेनयु॥ वरांनरे नयंसमुन्न
तेनतेनतेनते॥५४॥ सहासहामादरैः सहासहा स्मरस्यते॥
सुरासुरायथांमते सुरासुरागमादधुः॥५५॥ मधुप्रपीयचा
भवन्नतानतानतानताः॥ रमारमारमारमाकुले जनेत्र हालया॥५६॥

CC-0. In Public Domain.Kavikulguru Kalidas Sanskrit University Ramtek Collection

भ्रमरैरक्तागस्तानि प्रपीय च मधूनि सानुरागस्तानि ॥ दत्तनिरागस्ता
निप्रापत्क्षयनं जनस्तु रागस्तानि ॥५७॥ अभवस्तारावलयस्त
नानि पतुश्च हाररतारावलय: ॥ इहमणितारावल[illegible]श्रितइवन्यस्ये
रत्नावलारावलय: ॥५८॥ अदूरवस्थितैः प्रियैः ॥ दूरवस्तकां
न्तना: ॥ नदूरवश्चकासिरे तदूरवक्षतानरवैः ॥५९॥ ततसमुद्र
मेहलाभिस्फुरितगुणाभिस्तत: स्मरमेहलाभि: ॥ श्रो[illegible]पवृस्मेहे
लाभिस्तथैव युवपंक्तिभि: परमहेलाभि: ॥६०॥ तयाद्र[illegible]रिमाय

CC-0. In Public Domain.Kavikulguru Kalidas Sanskrit University Ramtek Collection

नक्षोदय

॥१४॥

प्रथमं बलतमान बलनयासंयोऽप्यनले स्फुरोत्तमा मानवलनया॥ तेना
मानवलनयानरुणेवृतयास्यतां नमानवलनया॥५॥ [illegible]ते बल
वानंतरतः॥ कलिः क्लिष्टैशित जगादि वानंतरतः॥ अ[illegible]हतवानंतर
तस्तदृष्ट्वा नलस्याविविशवानंतरतः॥६॥ सोऽथ स[illegible]रोदरतः पुष्क
रविजितो नलः सदारोदरतः॥ व्याजाद्दारोदरतः स्वपुरान्निर्या
यतवानुदारोदरतः॥७॥ असमानानाहारिः स्मेनं [illegible] क्रिमम्
नानाहारि॥ अपितेनानाहारिण्यं तं क्षपणमपास्य नानाहारि॥८॥

काव्यमक्षरे

॥१४॥

CC-0. In Public Domain.Kavikulguru Kalidas Sanskrit University Ramtek Collection

श्रुचमकरोदन्यस्य क्रमन्नक: पथिपदं सरोदन्यस्य॥ नचपुनरोदन्य
स्यत्राणायाभ्रुन्सुरंपरोदन्यस्य॥ ९॥ नास्यरमानावासस्तेच स्वगाज
द्रुर्ण्यमानोवास:॥ अपिमहमानावासस्यरो वृजः धिंनर नक्षु
मानावास:॥ १०॥ नपरातेनवसानौ क्रवेद्विती मौर रवाहृनेनवसा
नै चेरतुरेकूनपर्वतेनवसानौ॥ ११॥ नद्धासः स्यापा नीतिरियं
चेतिखिपदिसस्यापायां॥ निजवासः स्यापायाम्नि यतामपु
• यदिहसस्यापाया॥ १२॥ बभ्रामानस्तेनश्रमेण क॥ नाव

CC-0. In Public Domain.Kavikulguru Kalidas Sanskrit University Ramtek Collection

धूयमानस्तेन ॥ सहरिपुमानस्तेन स्व भाग्यदोषाः कसमहिमान्वितेन ॥
१३ ॥ मृगकुलमारसदावि श्रममभितापान्ममारसदावि ॥ ... ततमा
रसदाविस्तृतानगायत्रविपिनमारसदावि ॥ १४ ॥ शोकृ ... दस्तेनभ्र
नोत्र नव्याद्भुवेनिरोदुस्तेन ॥ इतिमकरोदस्तेनस्वयमप ... भयंपुरोदस्ते
न ॥ १५ ॥ कभवान् शंसत्वस्य त्वापदमितसाश्रयोन्नशंसत्व ... ॥ ऽ दृ शंसत्व
स्यप्रापनव्यः सत्वेरोप्टे शंसत्वस्य ॥ १६ ॥ अथपव ... रामयंतेकापि
दवाग्नोददर्शनाशामयंत ॥ स्वबक्केनाशामयंतं रुजमजिधक्षुश्चपु
नरनाशामयंत ॥ १७ ॥

॥१५॥

CC-0. In Public Domain.Kavikulguru Kalidas Sanskrit University Ramtek Collection

सच ध्वतनागस्तेन स्च। विशेषेण। विरूपितो मनागस्तेन॥ सङ्हितानागस्ते
नप्रोक्त श्यामास्त वेदनागस्तेन॥ १८॥ स्यानरमा कल्पंते वपुर्म मामुना
वा ससा कल्पंते॥ येयशा साकल्पंते गुणोदयेद धाति [illegible]तिसाकल्पंते॥
॥ १९॥ अपि च। विनामानेन श्रयण्ति योनत्तु पर्णना[illegible]नेन॥ स्यांग
नामानेन स्युर्विपदो नहि न्वणां क नामानेनः॥ २०॥ अजर[illegible]खमायाहीन
श्रीरियंताहितः। मायाहीनः॥ स्निग्धो मायाहीनः स्या[illegible] मायाक्नो
नमायाहीनः॥ २१॥ श्रीतिरसादनवतः धात्तद्धसनमात्तसा[illegible]वनतः॥

CC-0. In Public Domain.Kavikulguru Kalidas Sanskrit University Ramtek Collection

ऋतुना सादनवनतः सोऽस्मादृतुपर्णमाससादनवनतः ॥२२॥ यद्भूत
मुद्रायंतारं सततममनुतचाध्वनोमदायंतारं ॥ ध्वनिसमुद्यंतारं द
धतोस्य हयाश्च तं नदायंतारं ॥२३॥ अथ स प्रसादमयंतीसादमयं
सागमज्जनसपदातस्या ॥ धिग्हिं सादमयंत्यासादमयत्यात्मरा
निद्रामुमुचे ॥२४॥ सा त्रस सादारामासीत् तेन त्रा समोऽससादा
रमा ॥ या प्रासादारामानुपेत्य भर्त्री रतिं रसादारमा ॥२५॥ नत्रप
देव्याली नाम यविख्यातवनैर्न्ववदेव्यालीनां ॥ तत्र यद्देव्यालीनांनतिंदधानेन

CC-0. In Public Domain.Kavikulguru Kalidas Sanskrit University Ramtek Collection

स१

देग कलापासित या बेण्या भैमीयुगलकलापासितया ॥ नृप कलापासित

याकलारोन्वाध वानु क्लिलापासितया ॥ २७ ॥ स कथं मानवनानां न्याय

विशापरसिसेव्य मा नवनानां ॥ ध्वनसीमानवनानां ङराणां त्यागम

नूपमानवनानां ॥ २८ ॥ परस्वतमेनत्वेनः स्मरामि न त्नस्मरनोसि

मतत्वेन दोशासं ते मेनत्वेन मदूषयना चसंफ्तमेत त्वेन ॥ २९ ॥

हृदयो कायस्तेन स्थिपीयेत यथे व पाव कायस्तेन ॥ यो कायस्ते

न सज्येत द्रवहृदि चाधिकायस्तेन ॥ ३० ॥ यस्य पदे रांके तेनः त्व

CC-0. In Public Domain.Kavikulguru Kalidas Sanskrit University Ramtek Collection

लोदय

१७॥

जनोयं प्राप्य जनपदे राकमित॥ अखिंद रांकमिल: स्मित सलमु
पागतोसि दे रांकमित॥ २१॥ युघरासोनुरुरोद: कुह नाहेक्षुर
जसानुरुरोद:॥ अद्दे सानुरुरोद: क्रिमाय दुयिले ममेतिसा
नुरुरोद॥ २२॥ श्रय कलनामानेते स्वयजनो धाति चांगना
मानते॥ हाद्धेना मंते जनमैनमरवौ ककुरर मानेते॥ २३॥
उच्चशिरोद्रा रावाल ष्यस्य चलेसु बंधुरे दारावा॥ इतिम ॥१७॥
करोदारावा: रक्षंम रुत लमथ्य सरोदारावा॥ २४॥ श्रीरामप्रसन्न

CC-0. In Public Domain.Kavikulguru Kalidas Sanskrit University Ramtek Collection

मृगकुक्कमारव्याधिप्रचुरं॰बिभ्रद्वनं समारव्यापि॥वीथ्यामार

व्याधिच्छिनभुजगंभीमजेयमारव्याधि॥३५॥ साश्वनासा

रासावेगमनाभीमनंदना सारासा॥ सुनय नासारासा

वजंगरमम्यासिचा मुना सारासा॥३६॥ अथशबरो

हास्यंतं स्वासंलदस्तं रिपुतरो हास्यंतं॥ तमधिरुरोहा

स्यंतं न्यस्यंत दास्येकरो रुवरो हास्यंतं॥३७॥ पुनरेका

मयतः शाद्रिरातः स्वरातिरैकामयतः॥ कांतारेका पतत्वि

25

CC-0. In Public Domain.Kavikulguru Kalidas Sanskrit University Ramtek Collection

लोकय

काव्यासक्त ३

यंन कांक्षे दुपहरे कामयत ॥ ३८ ॥ धृतवनमहंलेन त्राता सिम
याननुत्यमह हंतेन ॥ मानिनीमहं तेन प्रसीद राय ागता:
कमहंतेन ॥ ३९ ॥ सुमुखानि शापतेन समरदास त्री २ च्ये
ति वशापतेन ॥ दत्ते शापतेन स्खिलतया सांत्ये म गदृशा
पतेन ॥ ४० ॥ द धसरागाहितया दमयंत्या विपिन भूः परा
गाहितया ॥ उच्चतरागाहितया दृष्ट्या पोराच फूदरागाहितया
॥ ४१ ॥ पदपापदवा पद्या पदवारयतोद्विनं विललापच

॥ १२८ ॥

॥ १२९ ॥

CC-0. In Public Domain.Kavikulguru Kalidas Sanskrit University Ramtek Collection

सा॥ तरसो तरसो तरसां तरसो न्वय क्रखद्रणी घसखेमरं
णा॥४२॥ वक्रक्रोपपुरः सरमा सरमा सरमा सरमा भवनानु
सा॥ किम्हने दयितादयतो दयतो दयतो दयतो भवती हसुखं॥४३॥
अयि राक्षस भक्षय मां क्षुधितो न वसा न वसा न व[illegible]ा न वसाः॥
रुजमुस्रजने त्रवहैः करुणा तरदां तरदां तरदां [illegible]रदां क[illegible]॥४४॥
करमा करमा कारमा करमा कलयव्यसनं ममपाहि[illegible]रे। दरतो
दरतो दरतो दरतो विरुतैर्मरुतां सुकरत्यमति[illegible] पि॥४५॥ श्रीराम

27

CC-0. In Public Domain.Kavikulguru Kalidas Sanskrit University Ramtek Collection

लद्दर्निषधेषसमृद्धिमना रमयारमयारमयारमयाः ॥४५॥ सनं
तमुपैमि कदानु सभी रामनारामनारामनारामना ॥४६॥
नयमानयमान●यमानयमानसएत्यनिवासमम भवता ॥
भवनीयमपायमरीनुदयानयतानयतानयतानयता ॥४७॥
यमनायमनायमनायमनागपि वीक्ष्य रतं दृढतो हृपरः ॥ स
रुषोनिषधेश्वरतत्र गलज्जवमानवमानवमानवमाः ॥४८॥
सनयासनयासनयासनयाह्यसुहृद्गुप्या विपदं स्वपदं ॥

॥१९॥

CC-0. In Public Domain.Kavikulguru Kalidas Sanskrit University Ramtek Collection

लितदेलितदे लितदेलितदे स्खलपद्ध हसा नरदेवसुता ॥४९॥ स
मकुलके ॥ सा विपुलधावंतरलौघ क्कापिनिरपराधावंता ॥ सा
र्थे राधावंतं प्रेक्षिष्ट पश्चसुतनुराधावंता ॥५०॥ व्याकुलयैवा
रितया विधेर्गतिरने नासिद्ध्ये वारितया ॥ अपि च न यैवारित
या यथा राफयो जनो ध्ये वारितया ॥५१॥ प्रतिगृह्णा न्याय
स्य पापि सुबाहोश्च राजधो न्यायस्य ॥ बहुधन धान्यायस्य
प्रबभुर्वे दानि बहुधा न्यायस्य ॥५२॥ सघनामा तो घाने

त्रिप

CC-0. In Public Domain.Kavikulguru Kalidas Sanskrit University Ramtek Collection

विञ्चिन्तयेथयँवा-चार्यस्य ॥ भदन्तामेवा-चार्यस्यद्विजोत्तमैः शिष्यकैरिवा
चार्यस्य ॥२॥ अथनयनेन्त्रासादि प्रचुरायूःकेनचिज्जनेन्त्रासादि ॥ य
न्त्रसुनेन्त्रासादि [illegible] कात्सादुःखगतावनेन्त्रासादि ॥ ३॥ सहदिना
यततेनस्वगढ़ंभैमीययेमुनायततेन ॥ स्वनयेनायततेनस्वैस्वा
सोःस्मशोभनायततेन ॥४॥ वसनाशास्यस्तेनक्वासिममायविधि
यशास्यस्तेन ॥ ध्वस्तविशास्यस्तेनस्वजनेनभटेनभवसिशास्यस्तेन
॥५॥ स्वजनस्तेनागादि कामिनीतिजनेनतन्मतेनागादिं ॥ [illegible]स्तेना

CC-0. In Public Domain.Kavikulguru Kalidas Sanskrit University Ramtek Collection

प

गादिस्यदेनभुविवस्तूपरिस्थेनागादि॥६॥ युग्मं॥कोप्यचेतन॰॰या
नष्टस्यंदेमेसतेषुचेतनयाया॥भीमुंचेतनयायादार्तिस्त्वां युदुःस
हाचचेतनयाया॥७॥निजधामेतंसमयाम्हतुपेणं श्राविनोर्थं
मेतंसमया॥सचिवसमेतंसमयागिरोत्तरंनाजनिषमेतसमया
॥८॥दीनानायतनस्थोनानायतनक्षमोयसोसधिहृतः॥ना
नायतनयनकरोदीनानायतनः पथ्यं यालीनान॥९॥दीना
यानायतयाविवाससेस्मेविहीनयानायतया॥नखलुधियाना

CC-0. In Public Domain.Kavikulguru Kalidas Sanskrit University Ramtek Collection

यतया क्रोडुव्यं कर्मनि श्रयानायतया॥१०॥ कृतकर्मा नेन लागतोऽस्मि
व चसेतितैस्यमानेनया॥ वेदयमानेन त्योवि प्रेच धनेपुदीयमानेनवा
॥११॥ युग्मं॥ तत्राप र्णायततस्चनया द्वैमीमनस्यपर्णायतत॥ तुळितसु
पर्णायतत स्नस्यागमनायसरुतुपर्णायतत॥१२॥ साकृतसामान्येन
श्रीवितवस्यमुम नन्यसामान्येन॥ स्चंरहसामान्येन स्पयंव रंस्मरतिनां
जसामान्येन॥१३॥ रहसितदासन्नाहष्छितुः स्मरयुतोनक्ष्मुदासंन्ना
श्रीसमदासंन्नाह स्फुटप्रयामो क्रजे घडा सन्नाहः॥१४॥ श्रीराम॥

CC-0. In Public Domain.Kavikulguru Kalidas Sanskrit University Ramtek Collection

काव्यमव्र्व्ह्

लौदय

॥२२॥

सावनितावधान: स्यगुरौ: कर्षतिके ह्रतावधाना॥ समहस्ताव: धान:
श्व एवयोजनशतंमितावधाना॥१५॥ तत्सरयामायाम: प्रणपीयादि
मानितत्रियामायाम:॥ नलजायामायाम: स्थिले चेत्स्फयुवाधि
यामायाम:॥१६॥ माभजमानाश्व: स्यान्नुनमसौ चेत्प्रचोधमा
नाश्व: स्या॥ इति मोतिमानाश्वस्यान्यायमनारांभ्यविरतिमाना
[illegible] श्वस्यां॥१७॥ अथरपमारावंतंशास्त्राणि नल: शुभाश्वमारावं
तं॥ सजगामारावंतं नृपे द्रुमारोप्य गुरुतनमारावंतं॥१८॥ श्री

॥२२॥

CC-0. In Public Domain.Kavikulguru Kalidas Sanskrit University Ramtek Collection

स्यासंस्तां वसनस्य क्षणदूरत्वेन संगतावसनस्य ॥ भूभर्तावसन
स्य व्यस्मयुतरथ्यहृतैर्घ्नतावसनस्य ॥१९॥ फलगणनादक्षस्य
प्रहर्षणं सोरथ्वनोदनादक्षस्य ॥ नयेस्यनादक्षस्य व्यधितत
दाहृदय बोधनादक्षस्य ॥२०॥ बळजितदेवायोभ्यां विघावि
निमयाय युगपद्देवायाभ्यां ॥ संमर्देवाभ्यां व्यधायि सस्यरयस
पदेवायाभ्यां ॥२१॥ तदनुहतमक्षमतस्वीकृत्या स्वदहनेधिक
तमक्षमतः ॥ कठिरुन्नतमक्षमतः स्फुरन्मेवगतौ नलस्कंनतमक्षमतः ॥२२॥

CC-0. In Public Domain.Kavikulguru Kalidas Sanskrit University Ramtek Collection

पतितमलसमेतस्या भैम्या शापे स्मरानलसमेतस्याः॥ मार्त्तिबु
लसमेतस्या श्रितस्य शरणप्रदोनलसमेतस्याः॥२३॥ ललि
मितिनानामायन्नमुंतममुंचतमहामनानामायं॥ कीर्त्तिंधनाना
मायं सदधानिं रतिरिपुजनानामायं॥२४॥युगमं॥ अथ
नुन्नो श्वस्तेन प्राक्छिल राजा महात्मनाश्वस्तेन॥ सा नलना
श्वस्तेनस्यादिति हसनाविरोधिनाश्वस्तेन॥२५॥ सोयमने

नायततामिस्रश्वनलः समंत्येनेनायततां॥ वहति दिनेनायतता

CC-0. In Public Domain.Kavikulguru Kalidas Sanskrit University Ramtek Collection

पुरिं प्रियेण श्रितां जनेनायततां ॥२६॥ कृत्तमानं तेन क्षमइति
नीतो भुवोयमानतेन ॥ संधामानं तेन प्रेम्णा भीमेन जितविमा
नं तेन ॥२७॥ सज्जनतामहितस्य व्यसेतरक्तस्वचितमहितस्य
प्रद्विरातामहितस्य द्रुतपुरस्ये क्षणातनामहितस्य ॥२८॥
प्रथितमायामायाश्रुचिरस्य वेसतानतमायामायाः ॥ चा
रुतमायामाया नेष्ठ स्मरन्वा समनुसमायामायाः ॥२९॥ तस्य
नयानतरसान्निध्यगतमवेक्षस्य नुन्नयानतरसा ॥ अभ्युद

37

CC-0. In Public Domain.Kavikulguru Kalidas Sanskrit University Ramtek Collection

यानंतरसावर्धिततमुदा नैषधप्रियानंतरसा ॥ ३० ॥ तन्नुन्ना
ळीकेन पुंसा क्षिप्येत सुमुखनाळीकेन ॥ किंहीं नालीकेन स्व
कामित्राद्भुतरिपुजनाळीकेन ॥ ३१ ॥ तं सामन्तमानयतः परी
क्ष्य बहुधा गुणाभिरामानयतः ॥ स्वजनागिरामानयतः
स्वनयस्यावसति मृपिरामानयतः ॥ ३२ ॥ युग्मं ॥ नरसेवा
सावासस्याविश्वतिमहे वैरुन्सुनासावासः ॥ स्थिरमावा
सावासः स्निग्धः सारस्तन्नृपतिवासावासः ॥ ३३ ॥ श्रीराम

CC-0. In Public Domain.Kavikulguru Kalidas Sanskrit University Ramtek Collection

नृपधामनि शांतेन न पत्तिस्य भैमी समागमनि शांतेन ॥ द्विषतामनि शांते-
न श्वसुरो हृष्टश्रितो तमनि शांतेन ॥ ३४ ॥ धृतलज्जिमानहासीद्दतुपलो-
पि हासी ॥ आत्मसमानेहासीदपि पूज्यैर्नन लोरिमानेहासी ॥ ३५ ॥
सासुसमासा मासस्त्रयमत्र पुरे न नैय मासा मासा ॥ स्त्रीणां मासा सामा

म ५ स्व श्रमे मुमुना नाइस्तु मुखमासा समास ॥ ३६ ॥ अयमहृदाराजितया
स्वपुरं च म्वानल स्तदा राजितया ॥ सासिगदाराजितया पुष्करमप्य
[illegible] धादुदाराजितया ॥ ३७ ॥ मघि नाना मा पा[illegible] सिलयासनोत

CC-0. In Public Domain.Kavikulguru Kalidas Sanskrit University Ramtek Collection

नलोदय

॥२५॥

श्यामानिनामाया ससि॥ धनुरवनामायासि द्धतायालेख्यचेत
नामायासि॥ २८॥ इत्युक्तो देवनतः सोथ्य भवत्पुष्करः प्रमादे
वनतः॥ येन स ऽबिभिधे देवनतः पुरावनेः श्रममपि प्रपेदे वन
तः॥ ३९॥ स च राजायततेन सुपैर्जितोप्यजायततेन॥ नि
र्व्यो जायततेन स्यक्त श्यागस्तु गनरजायततेन॥ ४०॥ अयि भव
नेत्रायस्व स्वं भुवं पुष्करमुदं जनेत्रायस्व॥ युतबलनेत्रायस्व
स्नेहायस देवरमितनेत्रायस्व॥ ४१॥ हरिपवनयमान् स्पस्व

॥२५॥

CC-0. In Public Domain.Kavikulguru Kalidas Sanskrit University Ramtek Collection

६१

बळाद्धितेतु ळनतोऽनुनयमानस्य ॥ स्नेहानयमानस्य मएातिम
धातुरप्करःसनयमानस्य ॥ ४२ ॥ युग्मं ॥ अरिसेनानाशस्यास्त्रि
तसवैसळस्कचेतनानाशस्या ॥ पूरितनानास्याःस्तोकपरोगभिःकला
पिनाशस्याः ॥ ४३ ॥ इतिसननामनळस्यप्रीतोघ्रीपुल्लवकूनाम
नळस्य ॥ अश्रितानामनळस्यप्रपयोसार्द्धवळेननामनळस्य ॥ ४४ ॥
युग्मं ॥ मुदमसुनामुक्तेनप्राप्यसुराज्यमहात्मजामुक्तेन ॥ धृतना
नामुक्तेनप्राशासिनळेनघटनामुक्तेन ॥ ४५ ॥ पुनस्तेनैवधे

41

CC-0. In Public Domain.Kavikulguru Kalidas Sanskrit University Ramtek Collection

नलोदय ।।२९।।

नैपूर्यतायनायताया।ता।। सदायमुकुंसन्महामहामहास्तदप दे।।
।।४८।। अरिसं हति रस्य वैने षु श्रुचां पदमापदमापदमापदमा।।
सुखदं चुजनाय थैव हरिं यतमायतमायतमायतमा।।४७।। श्री
इति श्रीनलोदये कविश्रीरविदासकृतौ संयुक्त नलदमयंती राज्यप्राप्तिनामा
चतुर्थोल्लासः समाप्तः ४।।४।। इदं नलोदयाख्य पुस्तकं देवेंद्रजेन शिवेन लिखि
तं।। श्रीरस्तु।। जनार्दनाय नमः।। श्रीमच्चंद्रप्रसन्न।। यादृशं पुस्तकं दृष्टं तादृशं लि ।।२९।।
खितं मया।। यदि शुद्धमशुद्धं वा मम दोषो न दीयतां।। श्रीरामचंद्रप्रसन्न।। श्रीगोपाल

KKSU LIBRARY RAMTEK 441 106 M-1785 Dist Nagpur

CC-0. In Public Domain.Kavikulguru Kalidas Sanskrit University Ramtek Collection